

Collegial-Tidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernaadigst Privilegium.

Nr. 22.

Den 2 Juni 1798.

Offentlige Foranstaltninger.

Ved kongelig Resolution af 18 Apr. d. A. er det bestemt: at Missionsvæsenet paa de danske vestindiske Øer maa, saavidt Negernes Underviisning og Sædelighed vedkommer, overdrages det kongelige vestindisk-guineiske Rente- og General-Toldkammer, dog saaledes, at det danske Cancellie beholder Medtilsyn, samt, at de Missionen tilhørende og aarlig tilstaaede Capitaler hensigtsmæssigen anvendes.

Paa Generalitets- og Commissariats-Collegii Førefilling har Hs. Majest. under 18 Maj d. A. bevilget, at det tjenstgjørende Mandskab ved Cavalleriet, hvis Tjeneste giver dem mindre Lejlighed, end ved Infanteriet, at fortjene noget foruden deres Tractament, maa herefter nyde $\frac{1}{2}$ Skill. daglig i Tillæg, og Brød in natura; samt at Recruterne, medens de ere ved Exerceer-
Etc.

Skolen, maa nyde et Tillæg af 2 Skill. daglig. Under samme Dato har Hs. Majest. tilstaaet Stabs-Officererne og Eskadrons-Cheferne ved Cavalleriet i Danmark og Hertugdømmene en Forbedring i deres Løge.

Forbudsning.

Skomager-Lauget i Eolding har beklaget sig over, at Skomagerne fra Haderslev indfinde sig paa de jydskke Markeder med deres Varer, endstjønt det ikke er Skomagerne i Jylland tilladt at søge Markederne i Hertugdømmene, og derhos anholdt om, at Haderslev Skomagere maatte forbydes at indfinde sig paa de jydskke Markeder; da det nu, i Følge de anførte Omstændigheder, er anseet billigt og rigtigt, at Reciprocitet i denne Henseende haver Sted, saa er det, ved Rescript af 25 f. M. til samtlige Stiftamtmand og Amtmand i Nørre-Jylland fastsat: at Skomagerne i Haderslev, som, paa Grund af deres Privilegier, forbyde Skomagerne fra Jylland at affætte deres Varer ved Markederne i Haderslev, herefter ikke maa indfinde sig med deres Skomager-Arbejde paa Markederne enten i Landsbyerne eller Kjøbstæderne i Nørre-Jylland.

Af denne Tidendes nittende Nr. er Caseren allerede underrettet om Hs. Majestæts Gavnildhed imod Nyborg brandslukkede Indvaanere, ved at staa dem en Capital af 20,000 Rdlr., under visse sammesteds anførte

Be.

Bestemmelser. I Anledning heraf er den sammesteds nedsatte Regulerings-Commission indkommen med en Forrestilling til Cancelliet, hvori den yttre, at det vilde være gavnligt af bemældte Understøttelses-Fond at gjøre Ublaar til fattige Indvaanere, som ikke formaae at bygge af Grundmuur, saaledes at de erholde 30 Rdlr. for hver Allen to Etage grundmuret af de til Gaden opførende Bygninger, under visse Betingelser; men at den holder det betænkeligt for deslige Laan, at tage noget Hypotheque af Creditorerne i deres opførende Bygninger, for ikke at gjøre det end mere vanstelig for saadanne brandlidte og fattige Indvaanere at forskaffe sig den til deres Næringsdrift og Fortsættelse udfordrende Credit; for derfor at erholde fornøden Sikkerhed for disse udlaante Capitaler, har Hs. Majest., efter Commissionens yderligere Forslag, ved Rescript til Stiftamtmanden over Byen og Langeland af 29 Maj, anordnet, at ligesom adskillige af ovennævnte brandlidte Indvaanere af bemældte Understøttelses-Fond, for at opføre grundmurede Bygninger, forundes Bygnings-Hjelp, ved at erholde visse Pengelaan, hvoraf, efter derfor udgivende Forfrivninger, aarligen udi tvende Terminer til Stadens Kæmmer-Casse erlægges fulde 4 Procent udi 36 næst paa hinanden følgende Aar, der i den Tid af saadanne Bygningers Ejere, een efter anden, tilsvares, men efter disse 36 Aars Forløb, Capitalen at ansees som betalt, følgerigen Renten da ogsaa at bortfalde, saa

skal saadanne Rentepenge udi Bygningens Ejers Boe have samme Præference og Betalings-Ret, som Kongens Skatter efter Lovens 5 — 14 — 37 er forbeholdt, og i Mangel af Betaling paa samme Maade inddrives; desligeste maae og inden fornævnte 36 rentesvarende Aars Forløb intet Skjode paa nogen Bygning, til hvis Opførelse Bygnings-Hjelp forundes, til Ting læses eller for gyldigt ansees, med mindre en af Retten verificeret Gjenpart af den for Bygnings-Laanen udgivne Forfrivning findes saadant Skjode vedhæftet, og Kjøberen derudi forbindes til at træde udi Salgerens Forpligt; til hvilken Ende Rettens Skriver ogsaa skal være forbunden derom at meddele Attest af Protocollen paa samme Maade, som angaaende Skjoder, Pantebreve og deslige i Lovens 1 — 8 — 4 Art. er anordnet.

Under 31 Maj har Hs. Majest. underkrevet en Placat af følgende Indhold: da det er forestillet, at ej alene letfindige Fruentimmer betjene sig af Bræk- og Purgeer-Midler, samt, iblandt disse, af de saa kaldte blodrensende Draaber, i den Hensigt, at stille sig ved deres Fostere, men at endog Andre af Almuen, naar de ere beheftede med Brækninger eller Smerter i Underlivet, gribe til disse Midler for at have deres Onde, hvilke sidste Tilfælde ofte ere af en inflammatorisk Natur, der, istedetfor at hæves, ikke alene forøges ved disse Midlers Brug, men endog kunne blive dødelige: saa

vil Hs. Majest. bestemme som Regel for Fremtiden, at ingen Apotheker maa sælge Brækmidler, de saa kaldte blodrensende Draaber og andre drastiske eller stærktvirkende Purgere-Midler, uden at dertil følger Recept, skrevet af en Legitimeret Læge, med Datum paa, samt den Syges Navn, paa det at deraf kan ses, at det virkelige er anordnet for den Person, til hvem det hentes, og for dennes nærværende Tilfælde, samt, at den Apotheker, som herimod forseer sig, skal for første Gang betale en Mulct af 20 Rdlr. til Stedets Fattige, hvilken Mulct fordobbles, saa ofte Overtrædelsen igjentages.

For at lette Tilførselen af Leynetsmidler til Trondhjems Byes Forsyning, er det ved Rescript af 6 Jan. f. A. fastsat, at et Torv der i Byen, for Landet skal oprettes og holdes paa det store Torv, hvor de, som komme Landværts og igiennem Byens Porte for at sælge deres Varer, skal salbyde samme; saa og et Torv for det, som søværts indkommer, hvilket Torv skal holdes paa tvende Steder, nemlig ved Bratøren og Hagerups Almindingen.

Bemældte Byes eligerede Mænd have derpaa andraget, at der, til denne Indretnings Fremme, behøves adskillige Foranstaltninger, saasom Broers Anlag i Almindingen og Boders Oprettelse m. v., til hvis Udgivelses Bestridelse Kjøbmændene der i Byen vel have godvilligen tjænket 500 Rdlr., men at disse ikke ere tilstræk-

stræffelige, og at det vilde blive en for de fleste Indvaanere meget trykkende Byrde, dersom det Manglende skulde tages af Byens Casse eller lignedes paa samtlige Indvaanere, hvorimod Bonden, som indfører sine Varer søværts, vil, ved de i Almindingerne anlagte Broer finde en stor Bequemmelighed ved Udlosningen af Fartøjerne.

I Anledning heraf, samt paa Grund af Stiftets og General-Toldkammerets Betænkninger, har Hs. Majestæt ved Rescript af 1 d. M. til Stiftamtmanden over Trondhjems Stift, tilladt, at der, af hvert Skippund Høe og hver Favn Brænde, som søværts indføres til Trondhjems Bye, maa, dog forhaanden blot for 3 Aar, svares 2 Sk., for, under Magistratens Bestyrelse, og uden at inddrages i Havne-Cassen, at anvendes til at bestride de Omkostninger, som ville medgaae, til Torv-Indretningen der i Byen, og sammes Vedligeholdelse; og skal denne Afgift imidlertid oppebæres af Consumtions-Skriveren, som, for Oppebørselen, samt Rigtigheds Afgift for samme til Magistraten, nyder to Procent.

Justitsfog.

For at have efterskrevet en Andens Haand, og paa dennes Begne oppebaaret Varer m. v. er Anders Wiborg af Kjøbenhavn, ved Hof- og Stadsrets-Dom af 12 Februar d. A., og ved Højesterets-Dom af 21 Marts næstfølgende, tilfunden, at have forbrudt Haand, 2 Ere og Boes.

Boeslod, samt at betale i Skadegjæld til Hørkræmmer Lars Hansen Møller 1 Rdlr. 2 Mk., og til Hørkræmmer Ole Harestrup 1 Rdlr. 3 Mk., foruden at erstatte Sagens og Arrestens Omkostninger.

De Varer, han ved Navns Efterkrivning havde tilvendt sig, bestode i 2 Lispd. Klipfisk og 2 Skpr. Kommen, hvilke sidste han solgte til en Bonde paa Gaden for 1 Rdlr., samt 6 Pd. Hør, som han, ogsaa for 1 Rdlr., solgte til en Bondedone paa Torvet. I Betragtning af disse Varers Ubetydelighed, samt med Hensyn til, at det er oplyst, at Forbryderen, som dog ogsaa forhen har været dømt for Tyveri, er sygelig og tilforn har været berøvet Forstandens Brug; endeligen, fordi Mutilations-Straffen synes upassende og hensigtsfærdig, da den sætter Mennesket ud af Stand til at ernære sig, og man altsaa hverken opnaaer Sikkerhed eller Forbedring ved samme, er Højesterets-Dom af Hs. Majest., ved Rescript af Gaars Dato til Kongens Høged formildet saaledes, at benævnte Anders Wiborg hensesættes til Tugthuus-Arbejde paa Livstid.

Blandede Efterretninger.

Til Medlemmer af den befalede og i No. 19 omtalte Commission, betræffende de paa Grændserne af Jylland og Holsteen værende blandede Districters Adskillelse paa den passeligste Maade, er fra det tydske Cancellie udnævnt Conferents-

ferentsraad Krück, og fra Rentekammeret Conferentsraad Hoë, samt Statsraad Wormskiold.

Afgangne Vysfoged Bøjesens Enke i Nyborg har anholdt om, at maatte forundes Bejer- og Maaler-Tjenesten, der paa Stedet, som ved Enkens, Mad. Højers Død er bleven ledig. I den Anledning, og paa Grund af de hende givne fordeelagtige Vidnesbyrd, saavelsom hendes trængende Forsætning, har Cancelliet ved Skrivelse af 8 Maj d. A. bemyndiget Stiftamtmanden over Hyens Stift, til at bestikke bemældte Vysfoged Bøjesens Enke til at forestaae Bejer- og Maaler-Tjenesten i Nyborg.

Da Brand-Inspecteuren i Sørkjøbing med Flere, i Følge et over deres Forhold optaget Forhør, have tilladt sig Uorden mod de, ved Birkedommer Frederiksens Gaard satte vagthavende Borgere, hvorved især bemældte Brand-Inspecteur har handlet tvertimod Vysfogdens Befaling, saa har Cancelliet i denne Anledning, under 12 f. M. tilskrevet Stiftamtmanden over Laaland og Falster, at ovennævnte Brand-Inspecteur med øvrige Bedkommende, Justicialiter skulle tiltales.

Efter en af Kammerherre Græv Ahlesfeldt-Laurvig indkommen Ansøgning, har Hs. Majest., under 18 f. M., ophævet den, efter bemældte Graves Ansøgning,
i Na-

i Mæret 1794 anordnede Arrangements- og Administrations-Commission.

Efter Cancelliets Skrivelse af 19 f. M. til Amtmanden over Thisted Amt, skal Sognesoged, Christen Sørensen, justitialiter tiltales, fordi han, som Conci-
pist af en Ansøgning, har brugt fornærmende Udtryk imod Øvrigheden.

Efter en fra Directionen for Fattigvæsenet indkommen Forestilling, at den ved det kongelige aabne Brev af 26 Jan. d. A. fastsatte Tid af to Maaneder, inden hvilken bemældte Direction skulde indkomme med Forslag til det kjøbenhavnske Fattigvæsens Bestyrelse i Fremtiden, maatte endnu forlænges paa tre Maaneder, har Hs. Majest. forundt samme Direction ovenmældte Udsættelse, hvorom den ved Cancellieskrivelse af 22 f. M. er underrettet.

Konstneren J. Wempe fra Dresden har anholdt om Tilladelse til, trende Gange, offentligen i Kjøbenhavn at forevise sine Konster og lade sig høre paa Mundharpe, til Fordeel for bemældte Stads Fattige; dette er den 22 f. M. bevilget.

Efter indkommen Forestilling fra Birkedommeren paa Væssø, og Amtmandens over Hjøring Amt derover afgivne Erklæring, samt General-Land-Oekonomie- og
Com.

Commerce-Collegii Betænkning, er det ved Rescript til fornævnte Amtmand under 25 f. M. bevilget, at der paa bemældte Læssø herester maa holdes et aarligt offentligt Marked den 9 og 10 Oct. med Heste, Creaturer, uldne og fede Varer; dog skal dermed forholdes efter Forordn. af 13 Febr. 1775, og andre om Markedsvæsenet udfomne Forordninger.

I Anledning af indkommen Forespørgsel, om de Bekostninger, som medgaae til Fængslernes bedre Indretning i Kjøbstæderne, skulle af hvert Sted især for sine egne Arrester afholdes, eller om disse Bekostninger kunne, som andre Delinquent-Udgifter, paaalignes Stiftets samtlige Kjøbstæder, har Cancelliet under 26 f. M. tilmaalt Stiftamtmanden over Aarhus Stift, at de Bekostninger, som medgaae til Fængslernes bedre Indretning og Matradser med videre Inventariums Anskaffelse, skal udredes af ethvert Sted især.

I en til Cancelliet indkommen Skrivelse have Sognesogderne i Salling Herred forespurgt: om de paa Grund af Forordningerne af 11 Nov. 1791 og 13 Dec. 1793 ere befriede for at svare aarlig Afgift af deres Hartkorn til Vej-Arbejde, uagtet samme ej i deres Districter foretages? Cancelliet har derpaa under 26 f. M. tilfrevet Amtmanden over Nyborg og Tranekjær Amter, at da Sognesogderne efter Forordn. af 11 Nov.

1791 ere befriede saavel for Vej-Arbejdet selv, som for de til Broers Istandsettelse og Bedligeholdelse paa Landevejene udfordrende, samt de øvrige til Vejvæsenet hørende, Udgifter, saa er det ikke Tvivl underkastet, at de jo bør være befriede for ovennævnte til Hoved-Landvejenes Anlæg hørende Afgifter.

Fra de brandlidte Indvaanere af Nodby Kjøbstad i Laaland, indkom til Cancelliet en Ansøgning, hvori de blant andet anholdt om Consumtions-Frihed, indtil deres Steder igjen bleve opbygte; Cancelliet har derpaa ført Brevverling med General-Toldkammeret, og i Følge sammes Svar, under 26 Maj, tilskrevet Stiftamtmanden over Laaland og Falsler, at, naar det beviisliggjøres, hvor mange de brandlidte Indvaanere og de hos dem værende Personer i alt udgjøre, vil bemældte Toldkammer, ligesom er fleet i Henseende til de brandlidte Indvaanere i Nyborg, indgaae med Forestilling til Hs. Majest., om at disse Brandlidte maa for een Gang udbetales 2 Rdlr. af Consumtions-Cassen for hver Person, imod at de erlægge Consumtionen saavel af de Varer, de til Formaling angive, som af de consumtionspligtige Varer de indføre; ved samme Skrivelse blev bemældte Stiftamtmand tillige tilstillet en kongelig Bevilling til en Collect i Laaland og Falsler, for disse Brandlidte.

En Deel Bønder af Aggers Sogn i Aggershuus Stift, have, ved at anholde om en nærmere Bestemmelse,

melse, angaaende hvorledes Forordningen, dat 1 Febr. 1797, skal forstaaes, i Hensigt til Indførsels-Consumtionen af Brændeved, tillige besværet sig over, at de maa afgive trende Træer af hvert Læs til Qvarteergaarden eller Garnisonens Bagthuus i Christiania, uden at de kjende nogen Lov, hvorefter denne Afgift hæves. Ved den Erklæring, som Stiftamtmanden har afgivet over denne Deel af Ansøgningen, er Cancelliet blevet oplyst om, at det daværende norske Krigs-Directorium, under 5 October 1765, skal, ved en Resolution, have bestemt Toldvedden til tvende maadelige Stykker af hver Favn, og et Stykke af en halv Favn, ligesom Vedden findes og ligger for Haanden. Paa Grund af denne Oplysning har Cancelliet iblant andet, under 26 Maj, tilskrevet Generalitetet, med Anmodning, at derigjennem maatte søjes den Anstalt, at vedkommende Commandanter tillægges Ordre, at paasee, at de, som opbære Toldvedden, holde sig fornævnte Krigs-Directoriets Bestemmelse efterrettelig, samt at denne forstaaes saaledes, at af een Favn Brænde tages tvende Træer eller Stykker, men af et Læs derimod, der ikke kan ansees for mere end en halv Favn, ikkun eet Stykke.

Da Selvejer-Huusmand, Mikkel Pedersen Larsen, paa Den Endelauge, under Skanderborg Amt, havde ved sit i Februar Maaned holdte Bryllup handlet imod Forordningen af 12 Marts 1783, ved at have haat

72 Personer flere tilstæde, end bemældte Forordning tillader, og paa tredie Dag at have beværtet samtlige Gæster med varm Mad og Caffe m. v., blev han derfor indstevnet for en Extra-Re. Da Stevningen var ham forkyndt, havde han den Driftighed, at rive den i Stykker for Stevningsmændene, saa at de ikke kunde tilbagelevere den, eller nogen Rettergang efter samme finde Sted. Efter vedkommende Øvrigheds Anmeldelse herom, er Amtmanden over Skanderborg og Næstæder Amt, under Dags Dato, fra Cancelliet tilskrevet, at lade fornævnte Huusmand, for dette hans Forhold, justitialiter tiltale.

Udi en til Cancelliet indkommen Ansøgning, har Overmaaler og Vejer Bøe i Molde ført Anke over den Uvillie de derværende Kjøbmænd vise i at tilsvare ham de i Forordningen af 5 Maj 1683 af indførende Vare tilstaaede Maalerpenge, da endog nogle have troet sig berettigede til selv at opmaale visse udenrigske Vare, uden dertil at kalde ham som beskikket Overmaaler. Efterat Cancelliet om denne Gjenstand har ført Brevverxling med Generalkjølskammeret, er Stiftamtmanden over Trondhjems Stift, under Dags Dato, tilskrevet: at da Klageren er beskikket til ovenansførte Embede, efter at Forordningen af 21 October 1791 var udkommen, saa kjønnes det ikke, at han kan være berettiget til at paastrænge nogen sin Tjeneste som Maaler, eller tiltvinge sig Betaling for det, som han ikke forretter.

Efter:

Efterat Cancelliet, i Anledning af en Indberetning fra Amtmanden over Lister og Mandals Amter, om adskillige mødende Vanskeligheder, ved at faae de Arvelodder, der i Løsøre ere udlagde fraværende Arvinger af forberørte Amter, indfordrede, havde tilskrevet bemældte Amtmand, at beskikke en Actor til at indtale disse Fordringer, har Amtmanden forespurgt: om Actors Erstatning for Rejse-Omkostninger og Diæt m. v. maa tages af Arveloddernes Beløb? Cancelliet har derpaa svaret, at det tilkommer Bedkommende, som ere in mora, at betale disse Omkostninger.

Befordringer.

Under det danske Cancellie: Den 30 Maj er Secretair J. F. G. Schønheyder udnævnt til Secretair ved Protocollen i Højeste-Ret, og Copilist J. E. Jacobsen ligesaa til at læse i Justits-Secretairens Sted, dog at begge først aflægge den befalede Prøve; Sognepræsten til Valtrup i Aalborg Stift, J. Clausen, til Sognepræst i Stubbekjøbing og Anneret Maglebrænde paa Haisler; Sognepræsten paa Manøe, J. N. Zeuthen, til Sognepræst paa Øen Høm under Laaland; Sognepræsten til Hjortdal i Aalborg Stift, P. Holm, til Sognepræst i Harring og Etagstrup under samme Stift. Den 1 Junii er Cand. H. Bierregaard confirmeret til Sognepræst for Hjerminde, Løe og Hjorthede Menigheder i Viborg Stift.

Under det tydske Cancellie: Den 25 Maj er Herredsfogden i Frøs og Calslund Herreder under Haderslev Amt, J. O. Arbo, beskikket til Herredsfoged i Hvidding og Norder-Rangstrup Herreder i samme Amt, ligesom og til Kirkeskriver sammesteds, og ved nogle Kirker i Gram Herred under Tørring Lehn; Præsten H. Carstens til Joldelund i Bredstedt Amt, confirmeret til Prædikant i Lügum under Tønder Amt.

Under Generalitetet: Den 25 Maj er det allernaadigst approberet: at Capitain v. Wichfeldt maa afgaae fra Marine-Corpsen, og ansættes à la suite uden Gage ved det danske Liv-Regiment til Fods, at den ved dette Regiment staaende Stabs-Capitain v. Ewald derimod erholder hans ved Marine-Corpsen havde Compagnie som Capitain og Chef, at characteriseret Capitain v. Wiglar maa avancere til Stabs-Capitain; Sec. Lieut. v. Rønner til Premier-Lieutenant; Fændrikkerne v. Bülow og v. Høhling til Second-Lieutenanter. og Under-Officier Bachmann af Liv-Garden til Fods til virkelig Fændrik; samtlige ved det danske Livregiment. Under-Chirurg Brockdorff af det sjællandske Infanterie-Regiment beskikket til Regiments-Feldsjæf ved Marine-Corpsen; Fændrik v. Wetke beskikket til Sec. Lieut. i norske Liv-Regiment; Fændrik v. Meinel ligesaa i Kronprindsens Regiment; Under-Officier af Liv-Garden til Fods, Goudoever til virkelig Fændrik i sjællandske Infanterie-Regiment; Fændrik v. Hanson til Sec. Lieut.,

og Under-Officier K. Paulsen af Gården til Fods til virkelig Fændrik, begge i Prinds Frederiks Regiment; den ved den anden sjællandske Bataillon let Infanterie staaende characteriserede Premier-Lieutenant v. Feldmann besikket til virkelig Premier-Lieutenant ved den første sjællandske Bataillon; den characteriserede Sec. Lieut. Kielsen til virkelig Sec. Lieut., og Corporal v. Hoffmann til Fændrik, begge i den anden sjællandske Bataillon let Infanterie.

Under Finance-Collegium: Den 23 Maj er Cand. H. E. Fabricius udnævnt til Commis ved det kongelige Bank-Comptoir i Kjøbenhavn, i forrige Fuldmægtig Zschernacks Sted.

Under Rentekammeret: Den 30 Maj er Examinatus juris, J. Gudmundsen, udnævnt til Sysselmannd for Vestmanøe Syssel i Island.

Under General-Toldkammeret: Den 23 Maj er S. A. Thue besikket til Toldbetjent ved Tonsøberg Toldsted.

Af denne Tidende udgives ugentligen eet Numer, der forsendes med de ridende Poster til Norge, de danske Provindser og Hertugdømmene.